

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

4

JULY – AUGUST 2021

ALMATY, NAS RK

NAS RK is pleased to announce that Bulletin of NAS RK scientific journal has been accepted for indexing in the Emerging Sources Citation Index, a new edition of Web of Science. Content in this index is under consideration by Clarivate Analytics to be accepted in the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index, and the Arts & Humanities Citation Index. The quality and depth of content Web of Science offers to researchers, authors, publishers, and institutions sets it apart from other research databases. The inclusion of Bulletin of NAS RK in the Emerging Sources Citation Index demonstrates our dedication to providing the most relevant and influential multidiscipline content to our community.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы «ҚР ҰҒА Хабаршысы» ғылыми журналының Web of Science-тің жаңаланған нұсқасы Emerging Sources Citation Index-те индекстелуге қабылданғанын хабарлайды. Бұл индекстелу барысында Clarivate Analytics компаниясы журналды одан әрі the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index және the Arts & Humanities Citation Index-ке қабылдау мәселесін қарастыруда. Web of Science зерттеушілер, авторлар, баспашылар мен мекемелерге контент тереңдігі мен сапасын ұсынады. ҚР ҰҒА Хабаршысының Emerging Sources Citation Index-ке енуі біздің қоғамдастық үшін ең өзекті және беделді мультидисциплинарлы контентке адалдығымызды білдіреді.

НАН РК сообщает, что научный журнал «Вестник НАН РК» был принят для индексирования в Emerging Sources CitationIndex, обновленной версии Web of Science. Содержание в этом индексировании находится в стадии рассмотрения компанией Clarivate Analytics для дальнейшего принятия журнала в the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index и the Arts & Humanities Citation Index. Web of Science предлагает качество и глубину контента для исследователей, авторов, издателей и учреждений. Включение Вестника НАН РК в Emerging Sources Citation Index демонстрирует нашу приверженность к наиболее актуальному и влиятельному мультидисциплинарному контенту для нашего сообщества.

Бас редактор:

ҚОЙГЕЛДИЕВ Мәмбет Құлжабайұлы (бас редактор), тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 3

Редакция алқасы:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы (бас редактордың орынбасары), филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Патетре, Ph.D (археология), Нью-Йорк университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ) Н = 19

БАНАС Йозеф, әлеуметтану ғылымдарының докторы, Жешув технологиялық университетінің профессоры (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Украинаның еңбек сіңірген ғылым және техника қайраткері, «Киев-Могила академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Төлегенқызы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Нархоз Университеті (Алматы, Қазақстан) Н = 3

ИСМАҒҰЛОВ Оразақ Исмағұлұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 6

ӘБЖАНОВ Ханкелді Махмұтұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хұсайынұлы, саясаттану ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, Философия, саясаттану және дінтану институтының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ТАЙМАҒАМБЕТОВ Жакен Қожахметұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

СҮЛЕЙМЕНОВ Майдан Күнтуарұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нұрсарыұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

ҚОЖАМЖАРОВА Дариякул Пернешқызы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауыржан Әбішұлы, тарих ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

НУРҚАТОВА Ляззат Төлегенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ресей білім академиясының академигі (Мәскеу қ.), Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, педагогика кафедрасының меңгерушісі, К.Г. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар және технологиялар факультетінің деканы (Мәскеу, Ресей) Н = 34

ДИБО Анна Владимировна, филология ғылымдарының докторы, РҒА корреспондент-мүшесі, РҒА Тіл білімі институтының Орал-алтай тілдері бөлімінің меңгерушісі (Мәскеу, Ресей) Н = 3

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген № 16895-Ж мерзімдік басылм тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2021

Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

Главный редактор:

КОЙГЕЛЬДИЕВ Мамбет Кулжабаевич (главный редактор), доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 3

Редакционная коллегия:

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханулы (заместитель главного редактора), доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Пэтрэ, доктор философии (Ph.D, археология), профессор Нью-Йоркского университета (Нью-Йорк, США) Н = 19

БАНАС Йозеф, доктор социологических наук, профессор Жешувского технологического университета (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель науки и техники Украины, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Тулегеновна, доктор экономических наук, профессор, Университет Нархоз (Алматы, Казахстан) Н = 3

ИСМАГУЛОВ Оразак Исмагулович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 6

АБЖАНОВ Ханкелди Махматович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хусаинович, доктор политических наук, член-корреспондент НАН РК, директор Института философии, политологии и религии (Алматы, Казахстан) Н = 1

ТАЙМАГАМБЕТОВ Жакен Кожаметович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

СУЛЕЙМЕНОВ Майдан Кунтуарович, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нурсариевич, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

КОЖАМЖАРОВА Дариякуль Пернешевна, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауржан Абишевич, доктор исторических наук, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукеновна, доктор социологических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омирбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

НУРКАТОВА Лязгат Толегеновна, доктор социологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, академик Российской академии образования (г. Москва), директор Центра развития педагогического образования (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики, декан факультета Социально-гуманитарных наук и технологий Московского государственного университета технологий и управления имени К.Г. Разумовского (Москва, Россия) Н = 34

ДЫБО Анна Владимировна, доктор филологических наук, член-корреспондент РАН, заведующий отделом урало-алтайских языков Института языкознания РАН (Москва, Россия) Н = 3

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы). Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № 16895-Ж, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2021

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

Editor in chief:

KOIGELDIEV Mambet Kulzhabaevich (Editor-in-Chief), Doctor of History, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 3

Editorial board:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanuly (Deputy Editor-in-Chief), Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 4

MATYZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SAPARBAYEV Abdizhappar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

JOVICA Radu Petre, Ph.D, History, Archeology, Professor, New York University (New York, USA) H = 19

BANAS Joseph, Doctor of Social science, Professor, Rzeszow University of Technology (Rzeszow, Poland) H = 26

LUKYANENKO Irina, doctor of economics, professor, honored worker of Science and Technology of Ukraine, head of the department of the National University «Kyiv-Mohyla Academy» (Kiev, Ukraine) H = 2

MAKULOVA Aymzhan Tulegenovna, doctor of economics, professor, Narkhoz University (Almaty, Kazakhstan) H = 3

ISSMAGULOV Orazak Issmagulovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 6

ABZHANOV Khankeldi Makhmutovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 4

BIZHANOV Akhan Khusainovich, Doctor of Political Sciences, Corresponding Member of NAS RK, Director of the Institute of Philosophy, Political Science and Religion (Almaty, Kazakhstan) H = 1

TAIMAGAMBETOV Zhaken Kozhakhmetovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

SULEYMENOV Maidan Kuntuarovich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SABIKENOV Salakhiden Nursarievich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

KOZHAMZHAROVA Dariyakul Perneshevna, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

BAITANAEV Baurzhan Abishevich, Doctor of Historical Sciences, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

BAZARBAYEVA Zeinep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHAUKENOVA Zarema, Doctor of Sociology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

DZHOLDASBEKOVA Bayan Umirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK H = 2

NURKATOVA Lyazzat Tolegenovna, Doctor of Social Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan (Almaty, Kazakhstan) H = 1

ABYLKASYMOVA Alma Yessimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, academician of the Russian Academy of Education (Moscow), Director of the Center for the Development of Pedagogical Education (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHISHOV Sergey, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Dean of the Faculty of Social Sciences and Humanities and Technologies of the Razumovsky Moscow State University of Technologies and Management (Moscow, Russia) H = 34

DYBO Anna Vladimirovna, Doctor of Philology, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences, Head of the Department of Ural-Altai Languages of the Institute of Linguistics of the Russian Academy of Sciences (Moscow, Russia) H = 3

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan No. 16895-Ж, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2021

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

Sofina A.A.,* Semenova E.N.

Katanov Khakass State University, Abakan, Russia.
E-mail: sofina_aa@mail.ru

SOURCES OF FINANCING FOR RUSSIAN COMPANIES IN CONDITIONS OF INSTABILITY

Abstract: the crisis state of the national economy is accompanied by a decrease in economic activity. The financial performance of real sector organizations is deteriorating, and the capital structure is changing. In unstable conditions, accounts payable and accounts receivables become sources of financial resources. The purpose of the study is to show that in unstable periods, the use of such sources of financing as accounts payable and receivables differs from the use in normal conditions.

Two hypotheses were put forward for these categories. First, the hypothesis is put forward that in crisis conditions there is an increase in the volume of accounts payable in comparison with accounts receivable. Second, it is logical to assume that with the growth of long-term liabilities (loans and borrowings), accounts payable grow faster than accounts receivable.

The study sample consisted of data from more than two thousand organizations. The study covered three industries: wholesale, electric power, and mining. Data was taken from 2014 to 2018 from the SPARK database. The calculations allowed us to see some regularities concerning the sources of financing of organizations in the real sector of the economy, which are not very marked in textbooks.

For example, accounts payable cover immobilized resources in the form of accounts receivable at enterprises that distribute electricity and engage in wholesale trade in non-food products. In crisis conditions, this position is justified. On the other side are enterprises where accounts payable do not cover accounts receivable (wholesale food and electricity). The consequences for them in times of crisis can be more serious. Another pattern is that mining companies and organizations that produce electricity, in crisis conditions, increase long-term obligations. This may mean that businesses in these industries have access to cheaper sources of financial resources.

Key words: sources of financing, accounts receivable, accounts payable, activity efficiency, financial crisis.

Introduction. As the main sources of financing of activity of the Russian enterprises are considered now: the profit remaining at their order, accounts payable, the bank credit and, to a lesser extent, issue of shares and bonds. Volumes of attraction and use of this or that source depend on cost, availability and on the developed relationship with business partners.

Sources differently participate in financing of activity of the enterprises: sometimes this

participation has deliberate character, sometimes it has the forced character. The state of the economy is important. Data on a share of own means in a balance sheet total at the enterprises of various industries from 2009 to 2019 are provided in table 1. From the table it is visible that the crisis phenomena cause changes in structure of the capital of the enterprises.

Table 1 – Coefficient of autonomy (a share of own means in a balance sheet total) from 2009 to 2019 (percent, the Russian Federation)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Agriculture	36	36	35	34	35	34	43	43	46	46	45
The extracting industry	55	57	55	57	56	56	61	61	63	63	65
The processing productions	39	38	38	38	38	34	37	31	34	35	36

Power industry	56	57	55	53	49	46	65	65	64	64	65
Construction	14	14	13	12	13	10	24	23	25	26	26
Wholesale trade	54	55	56	55	57	56	55	55	55	51	51
In total						41	49	46	48	48	50

Source: it is made by the author according to Federal statistics service <https://www.fedstat.ru/indicator/58045>.

The coefficient of autonomy indicates that, the enterprise is how independent of external creditors. It is visible that in the conditions of instability (in 2015) there was a sharp jump of a share of own means in many industries (the exception makes – wholesale trade).

To obtain the bank credit, the enterprise in Russia needs to convince bank of the solvency. For this purpose it is necessary to show assets, high stable revenue and profit in official statistical reporting, to disclose information on the real situation. A large number of the enterprises in Russia use the simplified schemes of taxation, an imputed income tax and so forth that considerably reduces tax burden, but as a result they become

financially opaque that complicates them access to the bank credits [1].

For many years for the enterprises of the real sector the interest rate for the credit was very high that also explains a low share of the bank credits. In many cases use of such source was inexpedient as return from invested funds is less, than a payment for attraction of financial resources.

Civilized crediting is replaced in many respects by accounts payable (AP) [2, p. 834]. Accounts payable act as an alternative source of loan financing. Accounts payable are usually used free of charge. Data on the amount of accounts payable in a total amount of sources of financing are provided in table 2.

Table 2 – An accounts payable share in the total value of sources of financing of the enterprises for the industries in 2019

Branches of economy	Accounts payable share, in % of the size of assets	Arrears share, in % of the total value of accounts payable
In total	14%	7%
Agriculture	9%	10%
The extracting industry	13%	5%
The processing productions	28%	10%
Power industry	18%	23%
Construction	25%	5%
Wholesale trade	15%	7%
Other industries	8%	3%

Source: it is calculated by the author according to Rosstat. Statistical system (EMISS). Access mode: <https://www.fedstat.ru/>

The high share of accounts payable points out difficulties with payments at the companies. Existence of a high share of overdue accounts payable unambiguously is a negative event as means payment of penalties, emergence of legal claims, and at worst can result the enterprise in bankruptcy.

In recent years there are certain changes in structure of financing of investments into fixed capital (table 3). So, if in 2010 the raised funds made 59%, own – 41%, then in 2016 the share of the raised funds was reduced to 49% (own increased up

to 51%). In 2018 the share of the raised funds decreased up to 46.9% (own means increased up to 53%).

These changes happened also owing to complication of a situation in the sphere of availability of the loan capital. The enterprises were forced to address internal reserves and to direct them to financing of primary activity.

In turn the share of borrowed funds of other companies decreased from 7.2% in 2000 to 4.3% in 2018.

Table 3 – Investments into fixed capital on financing sources (in %)

	2000	2010	2015	2016	2017	2018
In total investments	100	100	100	100	100	100
Including:						
Own means	47,5	41,0	50,2	51,0	51,3	53,1
The raised funds	52,5	59,0	49,8	49,0	48,7	46,9
From them:						
Credits of banks	2,9	9,0	8,1	10,4	11,2	11,2
Including credits of foreign banks	0,6	2,3	1,7	2,9	5,4	4,4
Borrowed funds of other organizations	7,2	6,1	6,7	6,0	5,4	4,3
Budgetary funds	22	19,5	18,3	16,4	16,3	15,3
State means. off-budget funds	4,8	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Means of the organizations and the population on shared-equity construction		2,2	3,2	3,0	3,3	3,5
Others	15,6	21,9	12,1	12,2	11,5	11,8

Source: data of Federal statistics service: Investments in Russia 2019. Statistical collection [3, P. 40].

The structure of sources of financing for fixed capital investments shows a shift towards financing more than half of all investments from own funds. It should be noted that the lack of financial resources is one of the main problems that hinder doing business in the Russian Federation [4] and Kazakhstan [5].

The main source of financing of capital investments of companies in Russia in recent years is the company's own funds. This is hardly a positive situation.

As a part of own means there is a share of a specific source of financial resources – accounts receivables (AR). Receivables are a source of financial resources as it influences profit (receivables influence the revenue of the enterprise, and the difference between revenue and expenses is equal to profit).

From the point of view of the company, receivables are a resource or a source of financial means. In effect, receivables can be transformed to financial resources. But so occurs not always.

In normal conditions of a business conduct payment for products is made, as a rule, within three months. The enterprises want to find quicker the buyer or to lower the expenses connected with storage at themselves finished goods are the reasons which are most widespread, is rarer – to increase the sales price through a price premium depending on payment delay duration. It is meant that receivables will promote accumulation of scales of activity that will be reflected in indicators of profit [6].

However, in unstable conditions, manipulations with data on accounts receivable become more frequent, for example, the amount increases by minimizing the amount of bad debt. Thereby the reserve on doubtful debts decreases that leads to overestimate of profit. Overestimating assets of the company, especially receivables, capitalizing expenses, it is possible to reflect more than high profit.

And then receivables become a «dead» source. If accounts receivable exceed 30% of current assets, this is considered to reflect the unjustified immobilization of funds in the assets of the enterprise [7]. It is not possible to receive funds. It turns out that accounts receivable cannot be equivalent to financial resource.

Materials and methods. The following hypotheses were made.

The first hypothesis of H0: in crisis conditions there is an increase in volumes of accounts payable in comparison with receivables.

The second hypothesis of H0: with growth of long-term obligations (the credits and loans) accounts payable grow quicker than receivables.

The study used incremental indicators: the growth rate of accounts payable, the growth rate of accounts receivable, and the growth rate of long-term liabilities.

The growth rate is the difference relation between y_t and y_{t-1} to the y_{t-1} , increased by 100% [8, P. 159]:

$$\Delta T = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}} * 100\% \quad (1)$$

For example, the formula for calculation the growth rate of receivables in 2018 looks as follows:

$$\Delta T_{AR} = (AR_{2018} - AR_{2017}) / AR_{2017} * 100\%, \quad (2)$$

где ΔT_{AR} the growth rate of accounts receivables;

AR_{2017} – value of receivables in the balance sheet on 31.12.2017;

AR_{2018} – value of receivables in the balance sheet on 31.12.2018.

The values of other indicators paid off similar to formula №1.

Because the professional systems of collecting and storage of information on economic entities in Russia are quite young, the possible periods of a research are limited. In this research information on

the companies was taken from the SPARK database where the annual financial statements of the companies created within Russian Accounting Standards from 2014 to 2018 contain. That is indicators paid for 3 years, including a year of a research. According to us, it is enough as the chosen period allows to estimate changes of debt policy of the organizations at the periods of the crisis phenomena in Russia (2014-2015) and at the time of revival of economy (since 2017).

Selection included data of the enterprises from three industries: wholesale trade, power industry, mining. In wholesale trade data of the enterprises of such types of activity as were taken: Foodstuff (in

brackets codes of the types of economic activity - 46.3 is specified), Nonfoods (46.4). In power industry it: Production (35.11), Transfer and technological accession (35.12), Power distribution (35.13), Trade in the electric power (35.14). In mining: Coal mining (05), Extraction of metal ores (07).

Results and discussion. The first hypothesis of H0: In crisis conditions there is an increase in volumes of accounts payable in comparison with receivables.

The ratio of creditor and debit debts on the studied types of activity from 2014 to 2018 is presented in table 4.

Table 4 – A ratio of creditor and debit debts on types of activity from 2014 to 2018.

№	Type of activity	Total companies	2014	2015	2016	2017	2018
1	Trade wholesale foodstuff	752	1,04	1,04	0,97	0,97	0,93
2	Trade wholesale not food	910	1,23	1,24	1,19	1,14	1,14
3	Electricity generation	179	0,89	0,93	0,82	0,95	1,00
4	Power transmission	291	1,06	1,06	1,05	1,22	1,19
5	Power distribution	66	1,32	1,27	1,45	1,35	1,35
6	Trade in the electric power	85	0,95	0,90	0,88	0,91	0,89
7	Coal mining	127	0,98	1,13	1,05	0,94	1,01
8	Extraction of metal ores	53	0,96	1,18	0,85	1,02	1,24

Source: database SPARK and accounting reports of https://www.audit-it.ru/buh_otchet/

The highest volumes of accounts payable in the type of activity of power distribution which are higher debit on a third and more. In 2016 excess was one and a half times higher. In trade wholesale volumes of accounts payable surpass by nonfood consumer goods volumes debit on average from 14% to 24%. In 2015 there was the maximum excess – for 24%.

Sharp increase in accounts payable is observed in 2015 in the extracting industry: in coal mining the coefficient sharply grows from 0.98 in 2014 up to 1.13 in 2015, in extraction of metal ores – from 0.96 to 1.18. It can demonstrate that during the unstable period mining companies detain payment of accounts of the contractors more often, that is, in a sense, they survive at their expense.

At the enterprises of such type of activity as «Trade wholesale foodstuff» more balanced indicators which are ranging from 0.97 up to 1.04. Here 2015 becomes critical: if till 2015 volumes of accounts payable exceeded debit, then after – the situation changes. Nevertheless, in wholesale trade in foodstuff the most balanced indicators.

And, at last, less than 1,0 relation AP/AR at the enterprises making and trading in the electric power. In electricity generation AP/AR relation on all studied period does not exceed 0.95. It means that receivables grow at higher rates.

Decrease in volumes of accounts payable with simultaneous increase in volumes of receivables means derivation of money from turnover of the enterprise. In this case the risk of need of use of the credits and loans increases. But in crisis conditions often the credits of banks become expensive, and the financial condition of the enterprise worsens.

Thus, the first hypothesis which is that in crisis conditions there is an increase in volumes of accounts payable in comparison with receivables unambiguously is confirmed on the following industries:

- Trade wholesale foodstuff;
- Trade wholesale nonfoods;
- Trade in the electric power.

Also is not confirmed for the companies of the following types of activity:

- Power distribution;
- Power transmission.

In these groups in crisis conditions there is a small reduction of volumes of accounts payable in comparison with receivables volumes.

The second hypothesis of H0: With growth of long-term obligations (the credits and loans) accounts payable grow quicker than receivables.

The coefficient of a ratio of accounts payable to debit at that part of the enterprises where long-term obligations grew is presented in table 5.

Table 5 – Median value of a ratio of AP/AR at the enterprises with growth of long-term obligations from 2015 to 2018

№, п/п	Вид деятельности	2015	2016	2017	2018
1	Trade wholesale foodstuff	0,97	0,93	0,89	0,88
2	Trade wholesale not food	1,24	1,07	1,14	1,10
3	Electricity generation	0,74	0,78	0,99	1,05
4	Power transmission	1,27	1,26	1,31	1,35
5	Power distribution	1,15	1,36	1,19	1,41
6	Trade in the electric power	1,01	0,82	0,91	0,85
7	Coal mining	1,13	1,09	1,18	0,87
8	Extraction of metal ores	1,03	0,84	1,05	1,07

Source: SPARK database and accounting reports of https://www.audit-it.ru/buh_otchet/

Here it is possible to allocate three directions.

It is possible to carry those enterprises at which accounts payable grow quicker than receivables (e.g., Power transmission) to the first group. Growth of long-term obligations to some extent is considered a trust indicator to the company from creditors, that is is positive characteristic of firm. It is supposed that long-term creditor means have to go for any investment activities, promote production expansion. However if at the same time debt to suppliers decreases, then it speaks about so-called «loaning up» [9]. Therefore takes place to be opinion that if growth rates of accounts payable are higher, than growth rates of receivables, then it can be fraught with crisis of insolvency [10].

The second group is made by the industries where it is rather heavy to mark out one certain dependence (e.g., Coal mining). As there very unstable average values of a ratio of AP/AR at the enterprises with growth of long-term obligations (in 2017 the ratio made 1.18 whereas in 2018 fell up to 0.87) are observed.

The third group is made by the organizations with lower amount of accounts payable (e.g., Trade wholesale foodstuff, Power distribution, Extraction of metal ores).

Thus, the second hypothesis of H0 that with growth of the long-term credits and loans accounts payable grow quicker than receivables on most the industries is confirmed (the exception is made by the enterprises trading in the electric power).

Conclusion. Creditor and debit debts act as specific sources of financial resources, and in crisis conditions there is an increase in volumes of

accounts payable in comparison with receivables. There is the industry average level which can favorably affect results of activity of the enterprise, this level depending on a type of activity is non-uniform.

In that case when accounts payable completely cover the immobilized resources in the form of receivables, the position looks justified, especially in crisis conditions. But excess of accounts payable is a signal that the enterprises in some sense survive on others. On the other hand, growth of accounts payable often is followed also by growth of arrears that increases risks of bankruptcy of the enterprises.

If at the enterprises volumes of receivables exceed volumes of creditor, it is necessary to realize that consequences during the crisis periods for them can be more serious. Receivables are the dosed source of financial resources, on the one hand, allowing to increase sales volumes, on the other hand, leading to growth of bad debts.

At most the enterprises was confirmed that with growth of long-term obligations accounts payable grow quicker than receivables. In spite of the fact that in scientific literature it is noted that growth of long-term obligations is an evidence of trust to the company from creditors. That is, it is positive characteristic of firm. However growth of the long-term credits in structure of the credits and loans of the enterprises demonstrates that they begin to be used also for financing of the current activity, including for replenishment of current assets of the enterprise.

Софина А.А.,* Семенова Е.Н.

Н.Ф. Катанов атындағы Хакасия мемлекеттік университеті, Абақан, Ресей.
E-mail: sofina_aa@mail.ru

**ТҰРАҚСЫЗДЫҚ ЖАҒДАЙЫНДА РЕСЕЙЛІК КОМПАНИЯЛАРДЫ
ҚАРЖЫЛАНДЫРУ КӨЗДЕРІ**

Софина А.А.,* Семенова Е.Н.

Хакасский государственный университет им. Н.Ф. Катанова, Абакан, Россия.
E-mail: sofina_aa@mail.ru

ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ РОССИЙСКИХ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ НЕСТАБИЛЬНОСТИ

Аннотация: кризисное состояние национальной экономики сопровождается спадом в экономической деятельности, ухудшением финансовых показателей многих организаций реального сектора экономики, изменениями в структуре их капитала. В нестабильных условиях кредиторская и дебиторская задолженности выступают источниками финансовых ресурсов. Цель исследования – с помощью проверки на реальных данных показать, что в условиях кризиса ситуация с точки зрения использования таких источников финансирования, как меняются кредиторская и дебиторская задолженности.

В отношении этих категорий было выдвинуто 2 гипотезы. Во-первых, выдвигается гипотеза о том, что в кризисных условиях происходит увеличение объемов кредиторской задолженности по сравнению с дебиторской задолженностью. Во-вторых, логично предположить, что с ростом долгосрочных обязательств (кредитов и займов) кредиторская задолженность растет быстрее дебиторской задолженности.

В целях проведения исследования была взята выборка, в которую вошли данные более чем двух тысяч организаций. Исследование охватило три отрасли: оптовая торговля, электроэнергетика и добыча полезных ископаемых. Данные были взяты с 2014 по 2018 гг. из базы данных СПАРК. Расчеты позволили увидеть некоторые закономерности, касающиеся источников финансирования организаций реального сектора экономики, которые в учебниках не очень отмечаются.

Например, кредиторская задолженность покрывает иммобилизованные ресурсы в виде дебиторской задолженности на предприятиях, распределяющих электроэнергию и занимающихся оптовой торговлей непродовольственными товарами. В кризисных условиях такая позиция оправдана. По другую сторону находятся предприятия, где кредиторская задолженность не покрывает дебиторскую (торгующие оптом пищевыми продуктами и электроэнергией). Последствия для них в кризисные периоды могут быть серьезнее. Другой закономерностью стало то, что добывающие предприятия и организации, производящие электроэнергию, в кризисных условиях наращивают долгосрочные обязательства. Это может означать, что предприятия в этих отраслях имеют доступ к более дешевым источникам финансовых ресурсов.

Ключевые слова: источники финансовых ресурсов, дебиторская задолженность, кредиторская задолженность, финансовый кризис.

Information about authors:

Sofina A.A. – assistant, Department of Economics, Khakass State University named after N.F. Katanov, Abakan, Russia, sofina_aa@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-1931-0389>;

Semenova E.N. – Associate Professor, Department of Economics, Khakass State named after N.F. Katanov, Abakan, Russia, semenova_en@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-2050-9766>.

REFERENCES

[1] Ivanov V.V., Bushueva N.V. (2007) Vneshnie istochniki finansirovaniya rossijskih predpriyatij: realii i perspektivy [External sources of financing of Russian enterprises: realities and prospects]. Bulletin of the Saint Petersburg University. Vol. 5. №1. P. 96-107. (in Russ.) URL: <https://economicsjournal.spbu.ru/article/view/3645> (accessed 18.09.2020).

[2] Kovalev V.V. (2019) Finansovyy menedzhment: teoriya i praktika [Financial management: theory and practice]: third edition, reprint. and additional. Prospect. Moscow. 1104 p. ISBN: 978-5-392-29599-9.

[3] Investment in Russia (2019): statistical collection / Federal statistics service. Moscow. 228 p. URL: https://rosstat.gov.ru/storage/mediabank/Invest_2019.pdf (accessed 18.09.2020).

[4] Sakharova L.A. (2015) Osnovnye ogranicheniya investicionnoj aktivnosti v rossijskoj promyshlennosti [Main restrictions of investment activity in the Russian industry]. Finansovaya analitika: problemy i resheniya [Financial Analytics: Science and experience]. Vol. 36. P. 11-23. ISSN: 2311-8768.

[5] Sabirova P.K., Bisembyeva Zh.K., Tazhidenova A.R., Zhunusova A.Zh. (2017) Competitiveness of small and medium business. Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. ISSN 1991-3494. Vol. 6, N 370. P. 196-201.

[6] Sofina A.A. (2019) Debitorskaya i kreditorskaya zadolzhennosti kak instrumenty finansovoj politiki predpriyatij v sfere optovoj trgovli [Receivables and payables as instruments of financial policy of enterprises in the wholesale trade]. Proceedings of scientific and practical conference Competitive potential of the region: assessment and efficiency of use, Abakan, Russia. P. 92-94. URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=32404298> (accessed 18.09.2020).

[7] Maysigova L., Satymbekova K., Nurgaliyeva A., Imanbayeva Z., Kerimbek G. (2020) Main ways to improve the financial condition of the enterprise. Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. ISSN 1991-3494. Vol. 4, N 386. P. 198-206. DOI: <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.120>.

[8] Glinsky V.V., Ionin V.G. (2002) Statistical analysis: Textbook. - Third ed., reprint. and add. INFRA-M. Novosibirsk: Siberian agreement. 241 p. ISBN: 5-16-001293-1.

[9] Pyatov M.L. (2017) Assessment of solvency of companies: the origins of methodology. Accounting. Vol. 6. P. 81-91.

[10] Pyatov M.L., Sokolova N.A., Bykov V.A., Generalova G.N.V., Karelskaya S.N., Lvova D.A., Sokolov Ya. (2015) Dannye otchetnosti kak istochnik informacii dlya prinyatiya reshenij [Data as a source of information for decision-making]. LLC «Publishing house Magister». Moscow. P. 425-482.

МАЗМҰНЫ

ЭКОНОМИКА

Абиева С.Н., Matkarimova L.К. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАСЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН БАҒАЛАУ.....	6
Адилбек Торебек ҚАЗІРГІ ҚОҒАМДАҒЫ PR-КОММУНИКАЦИЯЛАР.....	14
Амурская М.А., Амирова Р.И., Гуськов С.В. РЕСЕЙ МЕН ҚЫТАЙДЫҢ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ЖҮЙЕЛЕРІН ҮЙЛЕСТІРУДІҢ АЛҒЫШАРТТАРЫ.....	20
Блеутаева К., Гусенов Б. ЖАҒАНДАНУ ДӘУІРІНДЕ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ СЫРТҚЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН ДАМУ (АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ МЫСАЛЫНДА) ЖӘНЕ ҰЛЫ ЖІБЕК ЖОЛЫН ҚАЙТА БАСТАУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	28
Байгиреева Ж.З., Ниязбекова Ш.У., Шамишева Н.К. СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ САЛАСЫНДАҒЫ АДАМИ КАПИТАЛДЫҢ ДАМУЫН ТАЛДАУ.....	36
Демчишак Н.Б., Багрий М.В., Бричка Б.Б., Вислободская Г.П. УКРАИНАНЫ МЫСАЛҒА АЛА ОТЫРЫП, АШЫҚ ЭКОНОМИКАДАҒЫ КӘСПОРЫНДАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЫНТАЛАНДЫРУ ҚҰРАЛДАРЫН ТАҢДАУ.....	43
Жакупов Е.К., Бержанова А.М. ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСПКЕРЛІКТІҢ ӨНІРДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘЛЕУЕТІНЕ ӘСЕРІ.....	51
Көкенова А.Т., Абдикеримова Г.И., Куланова Д.А., Есболова А.Е., Мергенбаева А.Т. ҚАЗАҚСТАН МЕН ШЕТЕЛДЕГІ ЕТ ӨНЕРКӘСІБІН БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ДАМУ.....	59
Кокеева С., Абылайханова Т., Ниязбекова Ш. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҮСТІ МЕТАЛЛУРГИЯ КӘСПОРЫНДАРЫНЫҢ КАПИТАЛ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ.....	67
Нұрғалиева А.А., Қорабаев Б.С., Матенова Ж.Н., Зейнуллина А.Ж., Сартова Р.Б. ЭКОЛОГИЯЛАНДЫРУ ҚАҒИДАТТАРЫНДА ӨНЕРКӘСІПТЕ ЖОҒАРЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ БАСЫМДЫҚТАРЫ.....	75
Софина А.А., Семенова Е.Н. ТҰРАҚСЫЗДЫҚ ЖАҒДАЙЫНДА РЕСЕЙЛІК КОМПАНИЯЛАРДЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ КӨЗДЕРІ.....	83
Сембиева Л.М., Жагыпарова А.О., Тажикенова С.К., Петров А.М., Бекболсынова А.С. ЖАҒАНДАНДЫРУ СЫН-ТЕГЕУРІНДЕРІ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МОНЕТАРЛЫҚ САЯСАТЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ АСПЕКТІЛЕРІ.....	90
Турысбекова Р., Кереева А., Tolegenova A., Касеинова М. АЗЫҚ-ТҮЛІКПЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ТҰРАҚТЫ ЖҮЙЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ КООПЕРАТИВТЕРІНІҢ ӨНДІРІСТІК ШЫҒЫНДАРЫН ОҢТАЙЛАНДЫРУ.....	97

Шамуратова Н.Б., Байтиленова Э.С., Наренова А.Н., Искаков Г.Ж., Темиралиева З.
АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНЫҢ ТЕХНИКАЛЫҚ ҚҰРАЛ-ЖАБДЫҚТАРЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН
МЕН МОНҒОЛИЯ МЫСАЛЫНДА АГРОИНДУСТРИАЛДЫҚ КЕШЕНІН ГЕОЛОГИЯЛЫҚ
ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....103

Zbigniew Korzeb, Paweł Niedziółka, Жагыпарова А.О., Ракаева А.Н., Серикова М.А.
COVID-19 КЕЗІНДЕ БАНК АКЦИЯЛАРЫНЫҢ КІРІСТІЛІГІНІҢ ДЕТЕРМИНАНТТАРЫ.
ВЫШЕГРАД ТОБЫНЫҢ ҚОР БИРЖАЛАРЫНАН АЛЫНҒАН МӘЛІМЕТТЕРІ.....110

Дүйсен Ғ.М., Айтжанова Д.А.
ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ЕЛДЕРІНІҢ АЙМАҚТЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ: ӘЛЕУЕТІ,
ДАМУ МЕХАНИЗМДЕРІ.....118

ҚҰҚЫҚТАНУ

Алтыбаева А.Т., Рыскулов Ш.Д.
ПАРЛАМЕНТТІҢ БАҚЫЛАУ ФУНКЦИЯЛАРЫНЫҢ ПРИНЦИПТЕРІ МЕН НЫСАНДАРЫ.....126

Курмаева Н.А., Усманова Е.Ф., Худойкина Т.В.
РЕСЕЙДЕ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ОТБАСЫ МЕДИАЦИЯСЫНЫҢ
ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....134

Нестеров А.Ю.
ТҮРМЕДЕ ТУЫЛҒАН БАЛАЛАР, ОЛАРДЫҢ ӨМІР ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ: ЖАЗАЛАУ
АСПЕКТІСІ.....141

Рахметулина Б.С., Сейтенова С.Ж., Султанова М.Б., Наурызбаев Е.А., Нукиев Б.А.
ГЕНДЕРЛІК ҚОЗҒАЛЫС ГЕНЕЗИСІНІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ НЕГІЗДЕРІ
ЖӘНЕ ФЕМИНИЗМ ТЕОРИЯСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....152

Тоқтомбаева А.Ж., Аманалиев У.О., Мажитов Б.О.
СОТ БИЛІГІ ҰСТАНЫМДАРЫНЫҢ ТАРИХИ ПАЙДА БОЛУЫНЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ.....158

САЯСАТТАНУ

Аралбаева Р.К., Нурбосынова Л.С.
МЕМЛЕКЕТАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫ ДАМУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ АДАМ
МӘСЕЛЕСІ.....163

Нысанбаева А.
ҚАЗАҚСТАН МӘДЕНИ САЯСАТЫНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....171

Прокопьева Е.Л., Быкова В.А., Шелеметьева О.М.
РЕСЕЙ МЕН ҚАЗАҚСТАННЫҢ САҚТАНДЫРУ НАРЫҚТАРЫ: ЖАЛПЫ ФАКТОРЛАР
МЕН ДАМУ ӘЛЕУЕТІ.....178

ПЕДАГОГИКА

Анзорова С., Айбазова М., Жапанова М., Горда А., Колесникова С.
БІЛІМ БЕРУДІ ЦИФРЛАНДЫРУ: ВИРТУАЛДЫ УНИВЕРСИТЕТТІК ОРТАДАҒЫ
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР.....185

Дакина Г.Т., Джумажанова Г.К., Аманова А.К.
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ ОҚЫТУШЫ МЕН СТУДЕНТТЕРДІҢ
ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАҒЫ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСТІГІ.....191

Дүйсенбек А.А., Аблайханова Н.Т., Бауыржан А.Б. ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТА ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ЖАЛПЫ БИОЛОГИЯНЫ ОҚЫТУ ҮДЕРІСІН ИНТЕНСИФИКАЦИЯЛАУДАҒЫ РӨЛІ.....	197
--	-----

ФИЛОЛОГИЯ

Гиздатов Г.Г., Әбенова П.М. ГОНЗО-МӘТІНДЕРДІ АУДАРУДЫҢ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ.....	205
--	-----

Калибаева А.С. ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ТҰЛҒАНЫҢ ӘМБЕБАПТЫҒЫ (ГҮЛЖАН УЗЕНБАЕВАНЫҢ МЫСАЛЫНДА).....	213
--	-----

Секей Ж., Али Аббас Чинар ТЕЛЬМАН БОҚЫБАЙҰЛЫ ӘҢГІМЕЛЕРІНДЕГІ КЕЙІПКЕРЛЕР ӘЛЕМІ.....	220
---	-----

ТАРИХ

Закиева Ж.К. ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ САНДЫҚ ЖІБЕК ЖОЛЫНЫҢ БОЛАШАҒЫ.....	229
--	-----

Кышпанаков В. А. XX-XXI ҒАСЫРЛАРДАҒЫ ХАКАСИЯНЫҢ ҰЛТТЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ӨЗГЕРУІ.....	237
---	-----

Труспекова Х.Х. ҚАЗАҚ СУРЕТШІЛЕРІНІҢ МИФОЛОГИЯЛЫҚ САНАСЫНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ ТАРИХТЫҢ РЕКОНСТРУКЦИЯСЫ.....	243
---	-----

СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИКА

Абиева С.Н., Маткаримова Л.К. ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	6
Адилбек Торбек PR-КОММУНИКАЦИИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ.....	14
Амурская М.А., Амирова Р.И., Гуськов С.В. ПРЕДПОСЫЛКИ ГАРМОНИЗАЦИИ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА РОССИИ И КИТАЯ.....	20
Блеутаева К., Гусенов Б. ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В ЭПОХУ ГЛОБАЛИЗАЦИИ (НА ПРИМЕРЕ АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ) И ВОЗОБНОВЛЕНИЯ ВЕЛИКОГО ШЕЛКОВОГО ПУТИ.....	28
Байгиреева Ж.З., Ниязбекова Ш.У., Шамишева Н.К. АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В ЗДРАВООХРАНЕНИИ СЕВЕРО–КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ.....	36
Демчишак Н.Б., Багрий М.В., Бричка Б.Б., Вислободская Г.П. ВЫБОР ИНСТРУМЕНТОВ ФИНАНСОВОГО СТИМУЛИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ В ОТКРЫТОЙ ЭКОНОМИКЕ: ПРИМЕР УКРАИНЫ.....	43
Жакупов Е.К., Бержанова А.М. ВЛИЯНИЕ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА НА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ РЕГИОНА.....	51
Кокенова А.Т., Абдикеримова Г.И., Куланова Д.А., Есболова А.Е., Мергенбаева А.Т. ОЦЕНКА И РАЗВИТИЕ МЯСНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В КАЗАХСТАНЕ И ЗАРУБЕЖОМ.....	59
Кокеева С., Абылайханова Т., Ниязбекова Ш. СТРУКТУРА КАПИТАЛА И ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ ЦВЕТНОЙ МЕТАЛЛУРГИИ КАЗАХСТАНА.....	67
Нургалиева А.А., Корабаев Б.С., Матенова Ж.Н., Зейнуллина А.Ж., Сартова Р.Б. ПРИОРИТЕТЫ ПРИМЕНЕНИЯ ВЫСОКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ НА ПРИНЦИПАХ ЭКОЛОГИЗАЦИИ.....	75
Софина А.А., Семенова Е.Н. ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ РОССИЙСКИХ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ НЕСТАБИЛЬНОСТИ.....	83
Сембиева Л.М., Жагыпарова А.О., Тажикенова С.К., Петров А.М., Бекболсынова А.С. СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ МОНЕТАРНОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ВЫЗОВОВ.....	90
Турсыбекова Р., Кереева А., Tolegenova A., Касинова М. ОПТИМИЗАЦИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАТРАТ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КООПЕРАТИВОВ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОЙ СИСТЕМЫ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ.....	97

Шамуратова Н.Б., Байтиленова Э.С., Наренова А.Н., Искаков Г.Ж., Темиралиева З.
ТЕХНИЧЕСКАЯ ОСНАЩЕННОСТЬ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА И ПРОБЛЕМЫ
ГЕОЛОГИЧЕСКОГО ВОССТАНОВЛЕНИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА
НА ПРИМЕРЕ КАЗАХСТАНА И МОНГОЛИИ.....103

Zbigniew Korzeb, Pawel Niedziółka, Жагыпарова А.О., Ракаева А.Н., Серикова М.А.
ДЕТЕРМИНАНТЫ ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ БАНКА ВОВРЕМЯ COVID-19. ДАННЫЕ
С ФОНДОВЫХ БИРЖ ВЫШЕГРАДСКОЙ ГРУППЫ.....110

Дуйсен Г.М., Айтжанова Д.А.
РЕГИОНАЛЬНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО СТРАН ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: ПОТЕНЦИАЛ,
МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ.....118

ЮРИСПРУДЕНЦИЯ

Алтыбаева А.Т., Рыскулов Ш.Д.
ПРИНЦИПЫ И ФОРМЫ КОНТРОЛЬНЫХ ФУНКЦИЙ ПАРЛАМЕНТА.....126

Курмаева Н.А., Усманова Е.Ф., Худойкина Т.В.
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СЕМЕЙНОЙ МЕДИАЦИИ В РОССИИ И РЕСПУБЛИКЕ
КАЗАХСТАН.....134

Нестеров А. Ю.
ДЕТИ, РОЖДЁННЫЕ В ТЮРЬМЕ, ИХ ЖИЗНЕННЫЕ ТРАЕКТОРИИ:
УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ.....141

Рахметулина Б.С., Сейтенова С.Ж., Султанова М.Б., Наурызбаев Е.А., Нукиев Б.А.
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ГЕНЕЗИСА ГЕНДЕРНОГО ДВИЖЕНИЯ И ОСОБЕННОСТИ
ФОРМИРОВАНИЯ ТЕОРИИ ФЕМИНИЗМА.....152

Токтомбаева А.Ж., Аманалиев У.О., Мажитов Б.О.
НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ИСТОРИЧЕСКОГО ВОЗНИКНОВЕНИЯ ПРИНЦИПОВ СУДЕБНОЙ
ВЛАСТИ.....158

ПОЛИТОЛОГИЯ

Аралбаева Р.К., Нурбосынова Л.С.
ПРОБЛЕМА ЧЕЛОВЕКА В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ МЕЖГОСУДАРСТВЕННОГО
СОТРУДНИЧЕСТВА.....163

Нысанбаева А.
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ КУЛЬТУРНОЙ ПОЛИТИКИ КАЗАХСТАНА.....171

Прокопьева Е.Л., Быкова В.А., Шелеметьева О.М.
СТРАХОВЫЕ РЫНКИ РОССИИ И КАЗАХСТАНА: ОБЩИЕ ФАКТОРЫ И ПОТЕНЦИАЛ
РАЗВИТИЯ.....178

ПЕДАГОГИКА

Анзорова С., Айбазова М., Жапанова М., Горда А., Колесникова С.
ЦИФРОВИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ: ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ В ВИРТУАЛЬНОЙ
СРЕДЕ ВУЗА.....185

Дакина Г.Т., Джумажанова Г.К., Аманова А.К.
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ И СТУДЕНТОВ ВО ВЗАИМООТНОШЕНИЯХ
В ВУЗЕ.....191

Дуйсенбек А.А., Аблайханова Н.Т., Бауыржан А.Б. РОЛЬ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ В СОТРУДНИЧЕСТВЕ В ИНТЕНСИФИКАЦИИ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ ОБЩЕЙ БИОЛОГИИ.....	197
---	-----

ФИЛОЛОГИЯ

Гиздатов Г.Г., Эбенова П.М. ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПЕРЕВОДА ГОНЗО-ТЕКСТОВ.....	205
---	-----

Калибаева А.С. УНИВЕРСАЛИЗМ ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ (НА ПРИМЕРЕ ГУЛЬЖАН УЗЕНБАЕВОЙ).....	213
--	-----

Секей Ж., Али Аббас Чинар МИР ГЕРОЕВ В РАССКАЗАХ ТЕЛЬМАНА БОКЫБАЙУЛЫ.....	220
---	-----

ИСТОРИЯ

Закиева Ж.К. ПЕРСПЕКТИВЫ ЦИФРОВОГО ШЕЛКОВОГО ПУТИ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИ.....	229
--	-----

Кышпанаков В.А. ТРАНСФОРМАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ НАСЕЛЕНИЯ ХАКАСИИ В XX-XXI ВЕКАХ.....	237
---	-----

Труспекова Х.Х. РЕКОНСТРУКЦИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИСТОРИИ В МИФОЛОГИЧЕСКОМ СОЗНАНИИ КАЗАХСКИХ ХУДОЖНИКОВ.....	243
---	-----

CONTENTS

ECONOMY

Abieva S.N., Matkarimova L.K. ASSESSMENT OF THE CURRENT STATE OF THE NATIONAL ECONOMY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	6
Adilbek Torebek PR-COMMUNICATION IN MODERN SOCIETY.....	14
Amurskaya M.A., Amirova R.I., Gus'kov S.V. PRECONDITIONS FOR HARMONIZATION OF ACCOUNTING SYSTEMS OF RUSSIA AND CHINA.....	20
Bleutaeva K., Gussenov B. FEATURES OF DEVELOPMENT OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN IN THE ERA OF GLOBALISATION (ON THE EXAMPLE OF THE ALMATY REGION) AND RESUMPTION OF THE GREAT SILK ROAD.....	28
Baigireyeva Zh., Niyazbekova Sh.U., Shamisheva N. ANALYSIS OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN HEALTHCARE IN THE NORTH KAZAKHSTAN REGION.....	36
Demchyshak N., Bahriy M., Brychka B., Vyslobodska H. SELECTION OF FINANCIAL STIMULATION INSTRUMENTS OF ENTERPRISE'S INNOVATION ACTIVITY IN OPEN ECONOMY: THE CASE OF UKRAINE.....	43
Zhakupov Y., Berzhanova A. INFLUENCE OF SMALL AND MEDIUM ENTREPRENEURSHIP ON THE SOCIO-ECONOMIC POTENTIAL OF THE REGION.....	51
Kokenova A.E., Adbikerimova G.I., Kulanova D.A., Yesbolova A.A.Y., Mergenbayeva A.T. EVALUATION AND DEVELOPMENT OF THE MEAT INDUSTRY IN KAZAKHSTAN AND ABROAD.....	59
Kokeyeva S., Abylaikhanova T., Niyazbekova Sh. CAPITAL STRUCTURE AND FINANCIAL STABILITY AT NON-FERROUS METTALURGY ENTERPRISES IN KAZAKHSTAN.....	67
Nurgaliyeva A., Korabayev B., Matenova Z., Zeinullina A., Sartova R. PRIORITIES OF APPLICATION OF HIGH TECHNOLOGIES IN THE INDUSTRY ON THE PRINCIPLES OF GREENING.....	75
Sofina A.A., Semenova E.N. SOURCES OF FINANCING FOR RUSSIAN COMPANIES IN CONDITIONS OF INSTABILITY.....	83
Sembiyeva L.M., Zhagyparova A.O., Tazhikenova S.K., Petrov A.M., Bekbolsynova A. CONTEMPORARY ASPECTS OF MONETARY POLICY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION CHALLENGES.....	90
Turysbekova R., Kereeva A., Tolegenova A., Kasseinova M. OPTIMIZATION OF PRODUCTION COSTS OF AGRICULTURAL COOPERATIVES AS A FACTOR IN THE FORMATION OF A STABLE FOOD SUPPLY SYSTEM.....	97

Shamuratova N.B., Baitilenova E.S., Narenova A.N., Iskakov G.Zh., Temiralieva Z.
TECHNICAL EQUIPMENT OF AGRICULTURE AND PROBLEMS OF GEOLOGICAL
RESTORATION OF THE AGROINDUSTRIAL COMPLEX ON THE EXAMPLE OF KAZAKHSTAN
AND MONGOLIA.....103

Zbigniew Korzeb, Paweł Niedziółka, Zhagyparova A.O., Rakayeva A.N., Serikova M.
DETERMINANTS OF BANK'S SHARES RATES OF RETURN DURING COVID-19.
THE EVIDENCE FROM VISEGRAD GROUP STOCK EXCHANGES.....110

Duisen G.M., Aitzhanova D.A.
REGIONAL COOPERATION OF CENTRAL ASIAN COUNTRIES: POTENTIAL, DEVELOPMENT
MECHANISMS.....118

LAW

Altybaeva A.T., Ryskulov Sh.D.
PRINCIPLES AND FORMS OF CONTROL FUNCTIONS OF PARLIAMENT.....126

Kurmaeva N.A., Usmanova E.F., Khudoikina T.V.
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF FAMILY MEDIATION IN RUSSIA AND THE
REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....134

Nesterov A.Y.
CHILDREN BORN IN PRISON, THEIR LIFE TRAJECTORIES: THE PENAL ASPECT.....141

Rakhmetulina B.S., Seitenova S.Zh., Sultanova M.B., Nauryzbayev E.A., Nukiev B.A.
THEORETICAL AND LEGAL FOUNDATIONS OF THE GENESIS OF THE GENDER
MOVEMENT AND FEATURES OF THE FORMATION OF THE THEORY OF FEMINISM.....152

Toktombaeva A.Zh., Amanaliev U.O., Mazhitov B.O.
PRINCIPLES OF JUDICIAL AUTHORITY: HISTORY OF ESTABLISHMENT.....158

POLITICAL SCIENCE

Aralbayeva R.K., Nurbossynova L.S.
PROBLEM OF MAN IN CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF INTERGOVERNMENTAL
CO-OPERATION.....163

Nyissanbayeva A.
ACTUAL PROBLEMS OF CULTURAL POLICY OF KAZAKHSTAN.....171

Prokopjeva E.L., Bykova V.A., Shelemetyeva O.M.
INSURANCE MARKETS IN RUSSIA AND KAZAKHSTAN: GENERAL FACTORS
AND DEVELOPMENT POTENTIAL.....178

PEDAGOGY

Anzorova S., Aibazova M., Zhapanova M., Gorda A., Kolesnikova E.
DIGITALIZATION OF EDUCATION: PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN A VIRTUAL
UNIVERSITY ENVIRONMENT.....185

Dakina G.T., Dzhumazhanova G.K., Amanova A.K.
INTERACTION OF THE TEACHER AND STUDENTS IN THE RELATIONSHIP AT THE
UNIVERSITY.....191

Duisenbek A.A., Ablaikhanova N.T., Bauyrzhan A.B. THE ROLE OF COOPERATIVE LEARNING TECHNOLOGY IN THE INTENSIFICATION OF TEACHING GENERAL BIOLOGY.....	197
--	-----

PHILOLOGY

Gizdatov G.G., Abenova P.M. LINGUISTIC ASPECTS OF TRANSLATION OF GONZO-TEXT.....	205
--	-----

Kalibayeva A.S. UNIVERSALISM OF CREATIVE PERSONALITY (ON THE EXAMPLE OF GULZHAN UZENBAYEVA).....	213
---	-----

Sekey Zh, Ali Abbas Chinar THE WORLD OF CHARACTERS IN THE STORIES OF TELMAN BOKYBAYULY.....	220
---	-----

HISTORY

Zakiyeva Zh.K. PROSPECTS OF DIGITAL SILK ROAD IN CENTRAL ASIA.....	229
--	-----

Kyshpanakov V.A. TRANSFORMATION OF THE NATIONAL STRUCTURE OF THE KHAKASIA IN THE XX-XXI CENTURIES.....	237
---	-----

Truspekova Kh.Kh. RECONSTRUCTION OF NATIONAL HISTORY IN THE MYTHOLOGICAL CONSCIOUSNESS OF THE KAZAKH ARTIST.....	243
---	-----

**Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the
National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan**

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www.nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Редакторы: *М.С. Ахметова, А. Ботанқызы, Д.С. Аленов, Р.Ж. Мрзабаева*
Верстка на компьютере *В.С. Зукирбаевой*

Подписано в печать 15.08.2021.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

8,5 п.л. Тираж 300. Заказ 4.